

Herbestemming & hergebruik

Activiteitenplan Soortbescherming

't Veen, Hattem

Activiteitenplan Soortbescherming

't Veen, Hattem

Projectnummer: 2023-0639

Datum: 27-11-2024

Versie 2

Opdrachtgever: Sweco

Bram van den Bor

Adviseur Ecologie

b.vandenbor@lycens.nl

M 06 261 510 08

Ben ten Oever

Projectleider Ecologie

b.tenover@lycens.nl

M 06 160 074 42

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. De ontwikkeling.....	5
2.1. Plangebied.....	5
2.2. Voorgenomen activiteiten.....	7
2.3. Onderzoeksgebied.....	7
2.4. Planning en periode omgevingsvergunning.....	8
3. Het onderzoek.....	9
3.1. Methode.....	9
3.2. Bezoeken.....	9
3.3. Resultaten.....	10
4. Belang, doel en alternatieven.....	11
4.1. Belang.....	11
4.2. Doel ontwikkeling en motivatie van belangen.....	11
4.3. Alternatieven.....	11
5. Verbodsbepalingen.....	13
6. Effecten.....	14
7. Gunstige staat van instandhouding.....	15
7.1. Steenmarter.....	15
7.2. Bunzing.....	15
7.3. Zorgvuldig handelen.....	16
8. Maatregelen.....	17
8.1. Ecologisch werkprotocol.....	17
8.1.1. Specifieke voorwaarden voor de bunzing en steenmarter.....	18
8.2. Doel maatregelen.....	22
8.3. Effectiviteit maatregelen.....	22
8.4. Monitoring.....	22

1. Inleiding

Initiatiefnemer is voornemens een ondergrondse hoogspanningskabel aan te leggen en de bestaande hoogspanningsmasten te amoveren in 't Veen te Hattem. Als gevolg van deze voorgenomen activiteiten kon op voorhand niet uitgesloten worden of de Omgevingswet overtreden werd. Daarom is Lycens B.V. gevraagd om de wettelijke consequenties van voorgenomen activiteiten in het kader van de Omgevingswet in beeld te brengen. Uit veldbiologisch onderzoek¹, dat in 2023 en 2024 is uitgevoerd, is gebleken dat de steenmarters en de bunzing een vaste rustplaats in het struweel en bosschage van het plangebied bezetten. Door het uitvoeren van voorgenomen werkzaamheden, met name het verwijderen van groene elementen, worden vaste rust- en/of verblijfplaatsen van marterachtigen vernield en kunnen marterachtigen verstoord of gedood worden.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het plangebied en de voorgenomen activiteiten van het project. Hoofdstuk 3 beschrijft de methode en de resultaten van het nader onderzoek. In hoofdstuk 4 worden de belangen, doelen en alternatieven gemotiveerd. De verbodsbepalingen worden in hoofdstuk 5 beschreven. In hoofdstuk 6 worden de effecten van de voorgenomen activiteiten beschreven. De gunstige staat van instandhouding van de soort komen in hoofdstuk 7 aan bod. In hoofdstuk 8 komen de te treffen maatregelen aan bod met daarin het ecologisch werkprotocol, doel en effectiviteit van de maatregelen en de monitoring hiervan.

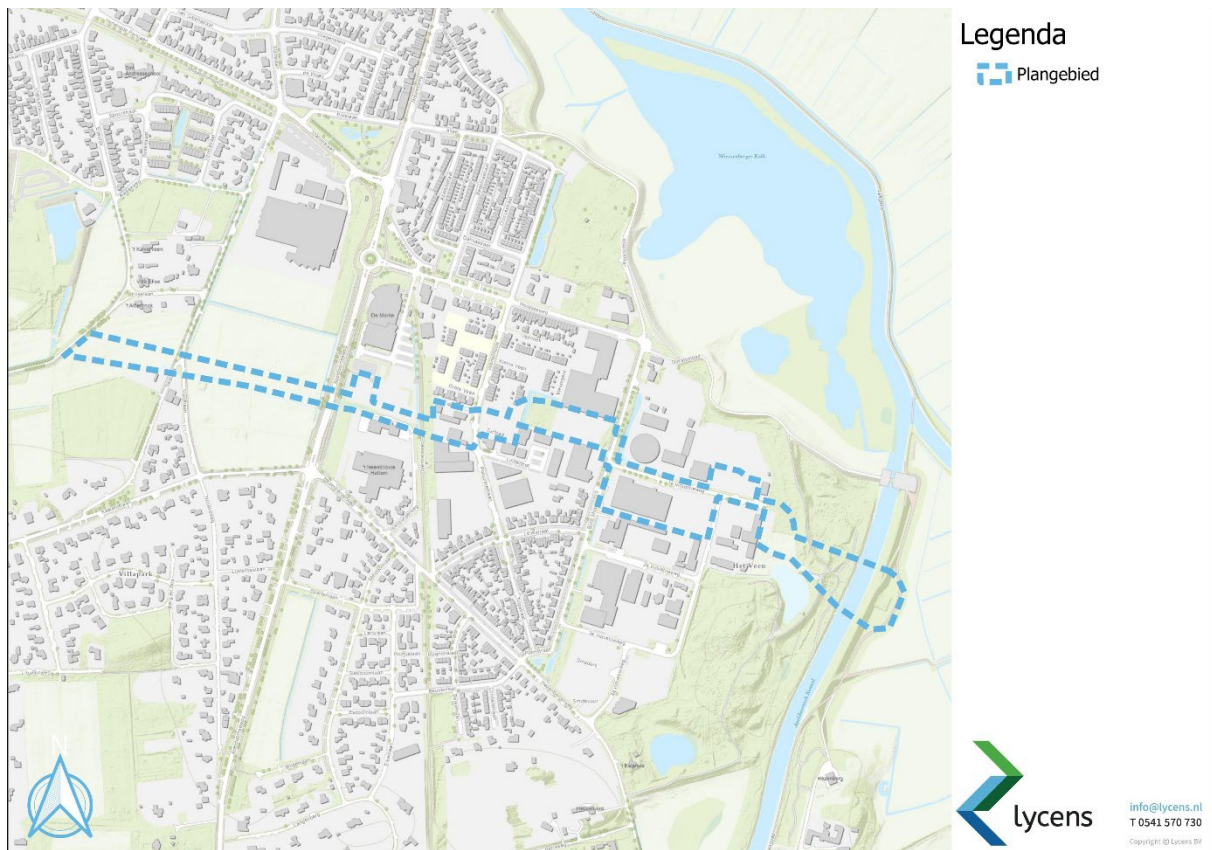
¹ Nader Onderzoek Ecologie 't Veen, Hattem, 18 september 2024, projectnummer 2023-0639, auteur B. van den Bor

2. De ontwikkeling

2.1. Plangebied

Situering

Het tracé voor de ondergrondse hoogspanningskabel en de te amoveren hoogspanningsmasten begint in het oosten in groengebied 'Algemeen Veen' te Hattem en loopt vanaf hier in westelijke richting door industriegebied 't Veen en weilanden tot de Koeweg. In figuur 2.1 wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven op een topografische kaart.

Figuur 2.1: Globale ligging van het plangebied

Beschrijving

Het plangebied is in drie delen in te delen met in het oosten het groengebied 'Algemeen Veen', in het midden industriegebied 't Veen' en in het westen weilanden. Deelgebied 'Algemeen Veen' bestaat voornamelijk uit bosgebied met meerdere poelen en het Apeldoorns kanaal. Ten oosten van dit groengebied start het tracé waar een bestaande hoogspanningsmast zal dienen als opstijgpunt. Vanaf deze locatie wordt een gestuurde boring uitgevoerd onder het groengebied 'Algemeen Veen' welke in een weiland bovengronds komt. Hier zal de toekomstige kabel in westelijke richting door deelgebied 2, 't Veen', lopen via de 1e Industrierweg. Op deze locatie zal de bebouwing aan de Burgemeester Moslaan 9 t/m 9A gesloopt worden en loopt het tracé langs meerdere verouderde en nieuwe industriehallen en loodsen. Bij de Burgemeester Moslaan loopt het tracé door een

braakliggend terrein tussen bebouwing door richting Populierenlaan 6 en 6A, welke tevens gesloopt dienen te worden. Vanaf hier loopt het tracé parallel aan de Veenburgerweg door een groenstrook en wordt de kabel door middel van een gestuurde boring onder de Apeldoornseweg geplaatst deelgebied 3 in. In deelgebied 3 loopt de kabel door weilanden en doorloopt enkele wegen, sloten en bosjes. In figuur 2.2 wordt de begrenzing (blauw kader) van het plangebied weergegeven.

Burgemeester Moslaan 9 t/m 9A

Deze bebouwing bestaat uit een verouderde showroom, welke momenteel leeg staat, en loodsen welke nog gebruikt worden als opslag. De showroom beschikt over bakstenen gevels met luchtsponw. In de buitengevels zijn geen open stootvoegen of ventilatieroosters aanwezig. De bovenste helft van de gevels zijn bekleed met golfplaten. De noordzijde van de bebouwing beschikt over een houten dakoverstek welke op enkele locaties begint te rotten waardoor er kieren ontstaan. De loodsen op hetzelfde perceel bestaan tevens uit bakstenen gevels zonder open stootvoegen en zijn gedekt met golfplaten en dakleer. Alle kozijnen, van de showroom en loodsen, sluiten goed aan met de gevel.

Populierenlaan 6 en 6A

De bebouwing aan de populierenlaan 6 bestaan uit een autogarage met bijgebouw en een groothandel. De garage bestaat uit bakstenen gevels met luchtsponw. Het bovenste deel van deze gevels zijn bekleed met damwandplaten. De kozijnen sluiten nauw aan met de gevel. Het bijgebouw van de garage bestaat tevens uit bakstenen gevels met luchtsponw, deze bebouwing beschikt echter wel over open stootvoegen. De groothandel bestaat uit gevels geheel bekleed met golfplaten, hier sluiten de kozijnen tevens nauw aan met de gevels. Alle gebouwen beschikken over een platte daken met dakleer.

Figuur 2.2: Begrenzing van het plangebied

2.2. Voorgenomen activiteiten

Initiatiefnemer is voornemens meerdere hoogspanningsmasten te amoveren en de hoogspanningskabel ondergronds te leggen. In het westen en oosten van het tracé worden opstijgpunten gerealiseerd en voor de aanleg van de kabel zullen enkele gebouwen gesloopt en groenstroken verwijderd moeten worden. De aanleg van de kabel zal grotendeels worden gedaan door middel van een open ontgraving. Daarnaast wordt er op meerdere locaties ruimte gemaakt dat zal dienen als opslag van materiaal en materieel.

De volgende activiteiten worden getoetst op relevantie t.a.v. de Omgevingswet:

- slopen bebouwing;
- amoveren hoogspanningsmasten;
- rooien beplanting;
- aanleg kabel door middel van open ontgraving en gestuurde boring;
- bouw van opstijgpunten.

2.3. Onderzoeksgebied

Om de effecten van de voorgenomen activiteiten goed in beeld te kunnen brengen, is het van belang ook buiten het plangebied te kijken. In voorliggend geval grenst het plangebied aan agrarische percelen, industriegebied, de openbare weg en groengebied 'Algemene Veen'. Vanwege de lokale invloedsfeer en de gestuurde boringen wordt

het onderzoeksgebied gelijkgesteld aan het plangebied. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat beschermde soorten en/of -waarden buiten het onderzoeksgebied op een dusdanige wijze aangetast worden, dat dit leidt tot wettelijke consequenties.

2.4. Planning en periode omgevingsvergunning

Een concrete startdatum van voorgenomen werkzaamheden is nog niet bekend. Voorafgaand het voorjaar, in het jaar van uitvoering, worden de marterhopen aangelegd. Het rooien en maaien van struweel en braakliggende terreinen vindt plaats in september-oktober in het jaar van uitvoering. Deze periode bevindt zich buiten de kwetsbare periode van marterachtigen. Mogelijk vinden er (kleinschalige) werkzaamheden voor september-oktober plaats. Deze zullen echter niet op of rond de locaties worden uitgevoerd waar de aanwezigheid van marterachtigen verwacht worden. Tabel 2.1 geeft de planning in het kort weer.

Gezien de grote schaal van de werkzaamheden zal er een looptijd van de vergunning voor een periode van vijf jaar moeten gelden van 2025 t/m 2029 (inclusief eventuele onvoorziene uitloop).

Tabel 2.1: Planning werkzaamheden

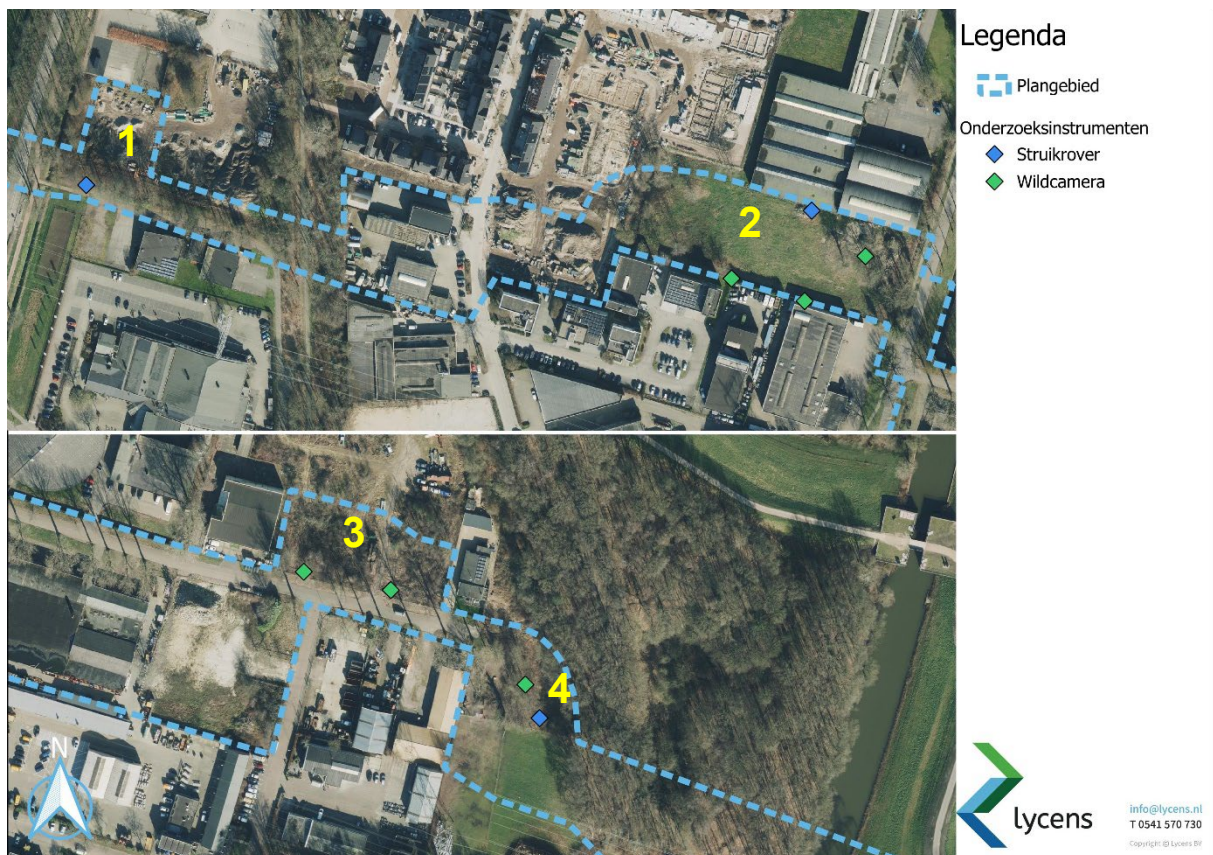
Tijd van het jaar	Werkzaamheden
Voor eind maart (dienen minimaal 3 jaar behouden te blijven)	Marterkasten plaatsen
September-oktober voor start verkabelen	Rooien beplanting (Gehele doorlooptijd ongeschikt houden)
Jaarrond	Werkzaamheden binnen bebouwde kom
September - februari	Werkzaamheden rond Algemene Veen (oostelijk deel)
November-april na afronden verkabelen	Bosplantsoen aanplanten

3. Het onderzoek

3.1. Methode

Tijdens de quickscan zijn geen sporen van marterachtigen aangetroffen maar op basis van de inrichting en het gevoerde beheer behoort het onderzoeksgebied mogelijk tot functioneel leefgebied van marterachtigen en kunnen zij een vaste rust- en voortplantingsplaats in het onderzoeksgebied bezetten.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen zoals die zijn opgenomen in het kennisdocument kleine marterachtigen (versie 1.1, juli 2024). Om de aanwezigheid van marterachtigen vast te kunnen stellen in het onderzoeksgebied is gezien de verspreiding over meerdere gebieden gebruik gemaakt van negen wildcamera's waarvan drie in struikrover geplaatst zijn (zie figuur 3.1). Alle camera's zijn rond lijnvormige elementen met voldoende dekking geplaatst om de trefkans op waarnemingen te vergroten.

Figuur 3.1: Locatie camera's nader onderzoek marterachtigen

3.2. Bezoeken

Voor het in beeld brengen van de betekenis van het onderzoeksgebied voor marterachtigen is het onderzoeksgebied in totaal vijfmaal bezocht om de aanwezige wildcamera's te controleren. In tabel 3.1 worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

Tabel 3.1: Bezoekschema marteronderzoek

Datum	Controle	Aantal onderzoekers
17-07-2024	1 (camera's geplaatst)	1
31-07-2024	2	1
14-08-2024	3	1
28-08-2024	4	1
11-09-2024	5 (camera's verwijderd)	1

3.3. Resultaten

Gedurende acht weken zijn er meerdere marterachtigen waargenomen op de camerabeelden binnen het onderzoeksgebied. Op vier van de vijf locaties zijn er waarnemingen van de steenmarter en op twee locaties is de aanwezigheid van de bunzing vastgesteld. Zie tabel 3.2 voor de resultaten van het marteronderzoek.

Tabel 3.2: Onderzoeksresultaten marteronderzoek

1, Apeldoornseweg	2, Hoopjesweg	3, 1 ^e industrieweg	4, GLK
Steenmarter (2x)	Steenmarter (30x)	Ree (1x)	Steenmarter (1x)
	Ree (16x)		Bunzing (1x)
	Kat (8x)		Kat (13x)
	Das (2x)		Zwijn (7x)
			Ree (6x)
			Das (4x)
			Vos (3x)
			Eekhoorn (1x)

Overige soorten

Er zijn enkele waarnemingen van de das en eekhoorn binnen het onderzoeksgebied. Er zijn echter geen dassenburchten of bladnesten van de eekhoorn waargenomen tijdens de veldbezoeken waardoor vaste rust- en/of verblijfplaatsen van de eekhoorn en das kunnen worden uitgesloten.

In het onderzoeksgebied zijn verder enkel nationaal beschermde diersoorten als bosmuis, ree, haas en vos (artikel 11.54, eerste lid, bijlage IX, onder A van Bal) waargenomen. Binnen Europese en Nederlandse wet- en regelgeving mogen provincies zelf bepalen voor welke diersoorten een algemene vrijstelling geldt. In het kader van een ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor een diersoort op de vrijstellingslijst geen vergunning te worden aangevraagd. Dit is opgenomen in de vastgestelde provinciale verordeningen. De zorgplicht blijft altijd van toepassing.

4. Belang, doel en alternatieven

4.1. Belang

Omgevingsvergunningen kunnen alleen verleend worden als de handeling wordt uitgevoerd overeenkomstig een wettelijk belang. De belangen verschillen per beschermingsregime.

Wettelijk belang

Voor de steenmarter en bunzing wordt een beroep gedaan op het volgende wettelijk belang:

- In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

4.2. Doel ontwikkeling en motivatie van belangen

Momenteel hangen er bovengrondse hoogspanningskabels door het industrieterrein 't Veen en de naastgelegen nieuwbouwwijk. Rond woonkernen overweegt de overheid soms om bestaande hoogspanningslijnen onder de grond te leggen. Dit deel van de hoogspanningstabel staat vanaf 2018 aangewezen om verkaveld te worden². Gezien de overheid uit voorzorg adviseert geen woningen te bouwen in de buurt van hoogspanningslijnen dienen de hoogspanningslijnen verkabelt te worden voor de volksgezondheid en om nieuwe ruimtelijke inrichting en ontwikkeling mogelijk te maken binnen het plangebied³.

4.3. Alternatieven

Alternatieve locatie

Gezien het verkabelen van een bestaande hoogspanningskabels is het project locatie-specifiek. Daarnaast is er door de grote aantallen gebouwen tussen de opstijgpunten geen mogelijkheid de kabels op een alternatieve locatie te leggen.

Alternatieve inrichting

Om ruimte te maken voor het verkabelen van de hoogspanningskabels zullen groene elementen zoals bosschages en struweel gerooid moeten worden. De voorgenomen werkzaamheden zijn niet permanent waardoor er vegetatie na het uitvoeren van de werkzaamheden terug geplant kan worden. Ter plaatse van de directe verkabelingszone kunnen geen bomen worden herplant/aangeplant. De nieuwe beplanting wordt ingericht als parkzone door de bebouwde kom dat kan dienen als ecologische verbindingszone. Door de huidige beplanting te vervangen door inheems plantmateriaal zal de kwaliteit van het leefgebied op termijn verbeteren.

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-59037.html>

³ <https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen/gezondheidseffecten>

Alternatieve werkwijze en planning

De werkzaamheden in het onderzoeksgebied zijn zorgvuldig afgestemd op het zoveel mogelijk voorkomen van vernieling van bezette verblijfsplaatsen van marterachtigen. Het ongeschikt maken van het plangebied dient plaats te vinden buiten de kwetsbare periode van marterachtigen. Opdrachtgever, uitvoerder en ecooloog hebben uitvoerig overleg gevoerd om het effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde dieren in het plangebied, tot een minimum terug te brengen.

5. Verbodsbepalingen

Door het rooien van struweel en bosschage wordt de vaste rust- en voortplantingsplaats van de steenmarter en bunzing permanent vernield. Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt tot overtreding van de volgende bepalingen:

Steenmarter en bunzing

Werkzaamheden leiden tot overtreding van het beschermingsregime overige soorten (hoofdstuk 11 paragraaf 46 Bal).

- Art. 11.54 lid 1b (Bal). Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

6. Effecten

Effect kwaliteit

Door het rooien van struweel en bosschage wordt de kwaliteit van de vaste- rust en/of verblijfplaats van de steenmarter en bunzing aangetast.

Door vervangende voorzieningen te treffen zoals het aanleggen van takkenrillen en het planten van struweel als duurzame vaste rustplaats, neemt de kwaliteit van de nestplaatsen mogelijk toe.

Effect kwantiteit

Door het slopen van struweel en bosschage wordt de kwantiteit van de vaste- rust en/of verblijfplaats van de steenmarter en bunzing aangetast.

Door het te rooien struweel en bosschage te compenseren door nieuw struweel in te planten en takkenrillen aan te leggen als duurzame vaste verblijfplaats, neemt de kwantiteit van het aantal verblijfplaatsen toe, ten opzichte van de huidige situatie.

Cumulatie effecten

Er is geen sprake van cumulatie van negatieve effecten. Met uitzondering van de voorgenomen activiteiten vinden er géén activiteiten plaats die een negatief effect op de aangetroffen waarden hebben.

7. Gunstige staat van instandhouding

7.1. Steenmarter

Staat van instandhouding

De steenmarter is vooral terug te vinden in parklandschap maar ook in steengroeven en bosloze gebieden. De steenmarter kan zich goed aanpassen aan vrijwel alle biotopen. Ze zijn vooral te vinden in de nabijheid van boerderijen, grote steden en dorpen. De voorkeur gaat uit naar locaties waar kleinschalige landbouw aanwezig is met bosjes, heggen en oude schuren. Grote bosgebieden worden echter vermeden. Lijnvormige elementen als bosjes, bermen en groenstroken zijn van belang voor het vinden van voedsel.

De huidige staat van instandhouding is ‘niet bedreigd’ (Rode lijst, 2020). Gezien de verspreiding van de soort en het relatief kleine oppervlakte van het onderzoeksgebied kan worden vastgesteld dat de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter wordt gewaarborgd.

Afbreuk gunstige staat instandhouding

Als gevolg van het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten wordt mogelijk een vaste rust- en voortplantingsplaats van een steenmarter vernield. Als gevolg van het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen, is er geen aanleiding te veronderstellen dat het territorium verlaten wordt. De voorgenomen activiteiten hebben geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter.

7.2. Bunzing

Staat van instandhouding

De bunzing heeft een sterke voorkeur voor kleinschalig landschap met houtwallen, greppels en sloten met overhangende vegetatie, maar komt ook voor in dorpen en buitenwijken van steden. Leefgebieden zijn tussen de 10 en soms duizenden hectares. Dagrustplaatsen zijn voornamelijk bestaande holen van bijvoorbeeld konijnen of muskusratten, maar takkenrillen, steenhopen, duikers en rommelige schuurtjes worden ook als dagrustplaats gebruikt. In de winter wordt er naar warmere plekken gezocht zoals hooi- en stobalen.

De huidige staat van instandhouding is ‘kwetsbaar’ (Rode lijst, 2020). Gezien de kleine oppervlakte van de voorgenomen werkzaamheden in vergelijking met de totale habitat (tien tot duizenden ha), en er voldoende alternatieve verblijfplaatsen worden aangelegd kan worden vastgesteld dat de gunstige staat van instandhouding van de bunzing wordt gewaarborgd.

Afbreuk gunstige staat instandhouding

Als gevolg van het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten wordt mogelijk een vaste rust- en voortplantingsplaats van een bunzing vernield. Als gevolg van het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen, is er geen aanleiding te veronderstellen dat het territorium verlaten wordt. De voorgenomen activiteiten hebben geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de bunzing.

7.3. Zorgvuldig handelen

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de specifieke zorgplicht. Er worden bijvoorbeeld geen werkzaamheden gestart tijdens de kwetsbare periode van de soorten. Hierbij wordt met name gelet op dat er geen werkzaamheden plaatsvinden rond watergangen in de kwetsbare voortplantingsperiode van amfibieën dat plaatsvindt tussen april t/m september en vinden er geen werkzaamheden plaats in de broedperiode van vogels in maart tot augustus (of wordt er een broedvogelscan uitgevoerd).

Daarnaast worden handelingen achterwege gelaten of extra maatregelen genomen om te voorkomen dat door de te nemen werkzaamheden nadelige effecten op flora en fauna worden veroorzaakt. Maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Tijdens de werkzaamheden is er sprake van ecologische begeleiding en staat een ter zake kundige altijd paraat voor vragen en onvoorziene situaties.

8. Maatregelen

8.1. Ecologisch werkprotocol

Alle te nemen maatregelen zijn in onderstaand ecologisch werkprotocol samengevat. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Ook eventuele aanvullende voorwaarden uit de omgevingsvergunning worden hierin meegenomen.

Werkbare periode-werktijdstip

- U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de seizoensactiviteiten van de voorkomende soort. De in dit protocol genoemde werkbare periodes kunnen door seizoensvariaties, weersomstandigheden en de aard van de werkzaamheden langer dan wel korter zijn. De per maatregel genoemde werkbare periode kan alleen door de begeleidend ecooloog aangepast worden.
- Werkzaamheden dienen overdag plaats te vinden, na zonsopkomst en voor zonsondergang.
- Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden dient de ecooloog te beoordelen of de periode geschikt is om in te werken.

Tabel 8.1: Werkperiodes

Tijd van het jaar	Werkzaamheden
Jaarrond	Werkzaamheden binnen bebouwde kom (na het ongeschikt maken voor marterachtigen)
September – februari (buiten broedseizoen)	Werkzaamheden rond Algemene Veen (oostelijk deel)

Administratieve voorwaarden

- De omgevingsvergunning is slechts voor steenmarter en bunzing voor de beschreven verboden handelingen geldig.
- De omgevingsvergunning geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze afwijzing zelf niet anders is aangegeven.
- Omgevingsvergunninghouder dient onverwijld contact op te nemen met bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als benoemd in bovenstaand punt plaatsvinden.
- Deze omgevingsvergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de houder of in opdracht van de houder handelende (rechts)persoon. De houder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze omgevingsvergunning.
- Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze omgevingsvergunning en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- Aanspreekpunt in het kader van de omgevingsvergunning is Provincie Gelderland.
- De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige.
- De genomen maatregelen worden gemonitord.

Algemene voorwaarden tot het werk

- Alle werkzaamheden en aanvoerroutes zullen aanvankelijk zoveel mogelijk plaatsvinden via de bestaande wegen.
- De werkzaamheden als geheel moeten een zo beperkt mogelijk effect hebben op flora- en faunasoorten. Dit betekent dat betreden van het terrein tot een minimum beperkt moet blijven. Daarnaast dient men het werkterrein in oppervlakte tot een minimum terug te brengen.
- In onvoorziene situaties met betrekking tot het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten moet altijd direct in overleg worden getreden met de toezichthouder en contact opgenomen worden met de begeleidende ecooloog.
- Het uitvoerend personeel is naar vermogen alert op de aanwezigheid van niet aangeduide zwaarder beschermde soorten.
- De begeleidende ecooloog heeft de mogelijkheid bij gevaar voor schade aan beschermde soorten, werkzaamheden zo nodig stil te leggen.
- De begeleidende ecooloog houdt van alle uit te voeren werkzaamheden, in relatie tot ecologie, een logboek bij. Deze moet aanwezig zijn op locatie.

8.1.1. Specifieke voorwaarden voor de bunzing en steenmarter

Uitgangspunten

- Voor de bunzing en steenmarter wordt zo min mogelijk leefgebied verwijderd. Gezien de tijdelijke aard van de werkzaamheden worden alle locaties naderhand hersteld door inheems plantgoed aan te planten. Hierdoor neemt de kwaliteit van het gebied op termijn toe. Enkel rond het westelijke opstijgpunt is dit niet mogelijk. Op deze locatie wordt er bos gerooid om ruimte te maken voor het opstijgpunt. Dit bos wordt ruim gecompenseerd door aanplant van bos en aanleg van een poel. Om mogelijke verblijfplaatsen in het groen te compenseren worden meerdere verblijfplaatsen voor marterachtigen aangelegd in de omgeving.

Kwetsbare periode

- Bosschage, struweel en andere hoge vegetatie dat dekking biedt wordt buiten de kwetsbare periode van de bunzing en steenmarter gerooid en gemaaid om de gebieden ongeschikt te maken voor de bunzing en steenmarter. Daarnaast dienen eventuele takkenrillen te worden verplaatst buiten de invloedsfeer van voorgenomen werkzaamheden. De kwetsbare periode voor de bunzing loopt van 1 november t/m 28 februari (ongeschikt maken in september-oktober).
- Na het ongeschikt maken van het plangebied dient deze ongeschikt te blijven tot het afronden van de werkzaamheden.

Verbinding tussen groene elementen

- De verbinding tussen geschikte leefgebieden in en rond het onderzoeksgebied blijven te alle tijden behouden. Gezien de grote hoeveelheid geschikt leefgebied in de directe omgeving van de onderzocht locaties en het relatief kleine oppervlakte kan worden vastgesteld dat er te alle tijden voldoende leefgebied behouden blijft.

Klapankers

- Ten oosten van het onderzoeksgebied wordt tevens een klein gebied gerooid om tijdelijk ruimte te maken voor meerdere klapankers. Deze dienen voor het strak houden van de hoogspanningskabels tijdens de

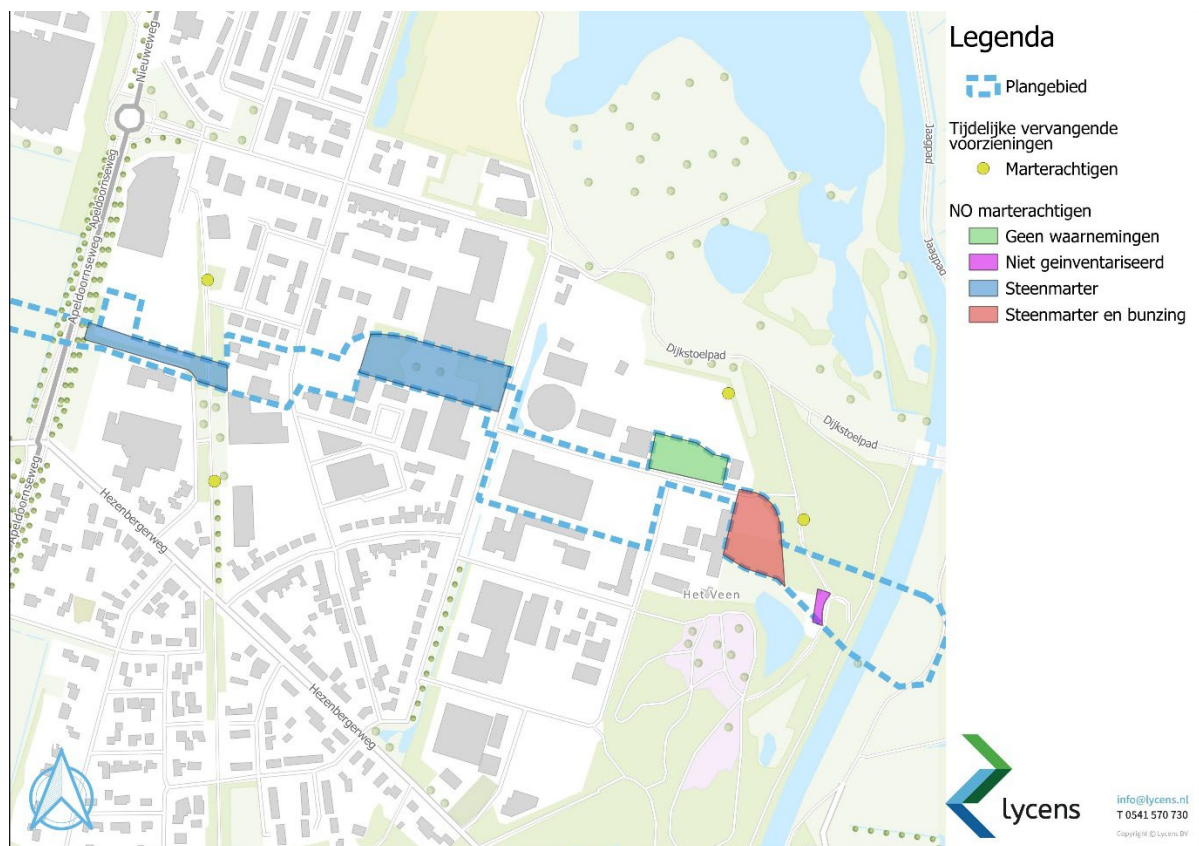
werkzaamheden. Gezien hier geen nader onderzoek naar marterachtigen is uitgevoerd wordt aangenomen dat hier een verblijfplaats van marterachtigen aanwezig is. Gezien de goede verbinding van dit gebied met de aangrenzende gebieden, kunnen mogelijk aanwezige marters op deze locatie tevens gebruik maken

Alternatieve verblijfplaatsen

- Verblijfplaatsen van marterachtigen zijn zeer lastig vast te stellen. Daarom wordt rekening gehouden met een vaste- rust en/of verblijfplaats in alle groene elementen waar deze zijn waargenomen.
- Voor elke locatie waar de aanwezigheid van marterachtigen is vastgesteld wordt één marterhoop gecreëerd (vier hopen) volgens de richtlijnen uit Beheerwijzer, Landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen⁴ (zie figuur 8.2). De locatie van deze marterhopen is weergegeven in figuur 8.1 (tijdelijke vervangende voorzieningen marterachtigen) en bevinden zich binnen potentieel leefgebied en buiten de invloedssfeer van voorgenomen activiteiten.
- Deze alternatieve verblijfplaatsen worden gerealiseerd ruim voor de start van de werkzaamheden. Er is geen literatuur beschikbaar over de gewenningsperiode, maar door de marterhopen in de winter 2024-2025 aan te leggen (nog voor de kwetsbare periode in maart) zijn de marterhopen een geheel actief seizoen aanwezig voor de start van de werkzaamheden. De marterhopen dienen tot drie jaar na het afronden van de werkzaamheden intact gehouden te blijven. Binnen deze periode hebben eventuele marters voldoende tijd om binnen het territorium andere rust- en verblijfplaatsen te vinden⁵.

⁴ Westra, S. A. & Kuiters, R.S.M., 2018. Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

⁵ Müskens, G. & La Haye, M., 2022. Alternatieve verblijfplaats voor steenmarter. Notitie N2022019. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Figuur 8.1: Locatie van alternatieve verblijfplaatsen

Figuur 8.2: Een takkenhoop voor kleine marterachtigen (Bron: Westra, Kuiters, 2018)

Verbeteren leefgebied in bestaand leefgebied

- Het verwijderde groen wordt na het afronden van de werkzaamheden beplant met inheems plantmateriaal. Door de ruime hoeveelheid groene elementen in de directe omgeving blijft er door het tijdelijk verwijderen van struweel en bosschage ten alle tijden voldoende leefgebied over in de directe omgeving. Door de aanplant van inheems plantmateriaal na het uitvoeren van de werkzaamheden vindt er op termijn een verbetering van het leefgebied plaats. Voor de herinrichting van het gebied is een schetsontwerp gemaakt (figuur 8.3)

- Alle onderzoeklocaties en de locatie van de klpankers worden naderhand aangeplant met inheems plantmateriaal. Gezien de ingegraven hoogspanningskabels is het niet overal mogelijk bomen te planten binnen het onderzoeksgebied. Daarom wordt veel gekozen voor struweel. Inheems plantmateriaal dat goed past binnen het onderzoeksgebied zijn onder andere:
 - Eenstijlige meidoorn
 - Hulst
 - Wilde liguster
 - Hondсроos
 - Gewone vlier
- Locaties 1, 2 en 3 (figuur 3.1) worden na het uitvoeren van de werkzaamheden op termijn opgenomen in de ontwikkelplan Hattem 't Veen. Door het aanbrengen van voldoende dekking bestaande uit inheems plantmateriaal binnen het onderzoeksgebied zullen de terreinen onderdeel gaan uitmaken van een groene corridor door het bebouwd gebied heen.

Figuur 8.3: Schetsontwerp Hattem

- Onderzoeklocatie 4 (figuur 3.1) krijgt na het uitvoeren van de geplande werkzaamheden een nieuwe inrichting. De huidige stal zal gesloopt moeten worden waarvoor een nieuwe stal ten oosten van de huidige locatie gerealiseerd wordt. Daarnaast zal hier een strook van 8 meter breed inheems bosplantsoen ingeplant worden. Figuur 8.4 geeft de nieuwe inrichting weer.

Figuur 8.4: Nieuwe inrichting paardenweide.

8.2. Doel maatregelen

Met de voorgenoemen maatregelen wordt voorkomen dat de (lokale) gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten in het geding komen. Daarnaast worden de maatregelen uitgevoerd in het kader van zorgvuldig handelen (zorgplicht).

8.3. Effectiviteit maatregelen

Gezien de verblijfplaatsen worden gerealiseerd volgens een bewezen methode is het niet noodzakelijk de genomen maatregelen naderhand te monitoren.

8.4. Monitoring

Gedurende het project is een begeleidend ecooloog aanwezig. De inspanning die hiervoor noodzakelijk is afhankelijk van de werkzaamheden en de fase waarin het project zich begeeft. De begeleidend ecooloog staat altijd paraat voor onvoorziene situaties.

Maatregelen vanuit ecologie moeten gemonitord worden. De begeleidend ecooloog is verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan en stelt een logboek op. Deze is altijd op locatie aanwezig. Bij onvoorziene situaties, bijvoorbeeld bij het onverwacht aantreffen van nieuwe soorten, wordt beoordeeld of, en hoe negatieve effecten

te voorkomen zijn. Gevolgen hiervan kunnen zijn dat er een aangepaste of alternatieve werkwijze nodig is, opnieuw een omgevingsvergunning van de Omgevingswet aangevraagd moeten worden, maar ook dat werkzaamheden zolang stilgelegd moeten worden om schade aan beschermde soorten te voorkomen. De begeleidend ecooloog heeft hiertoe de mogelijkheid, maar zal vanuit een pragmatische instelling zoeken naar mogelijkheden om binnen de kaders van vigerende wet- en regelgeving werkzaamheden door te kunnen laten gaan.